

FINCA PÚBLICA GALATZÓ

Línies estratègiques d'actuació

2020 - 2024

DOSSIER PREMSA I COMUNICACIÓ
10/03/2020

ÍNDEX:

1. FINALITAT I OBJECTIUS

2. LÍNIES ESTRATÈGIQUES D'ACTUACIÓ

- 2.1 Eix estratègic 1: Conservació, manteniment i explotació de la finca
- 2.2 Eix estratègic 2: Fomentar l'ús públic de la finca Galatzó i el turisme rural sostenible
- 2.3 Eix estratègic 3: Centre de formació i ocupació

3. PROPOSTES DE GESTIÓ

- 3.1 Context actual de la finca Galatzó
- 3.2 Model de gestió agropecuari i forestal de la finca Galatzó

4. RESUM LÍNIES ESTRATÈGIQUES

1. FINALITAT I OBJECTIUS

Aquest document té com a finalitat concretar les línies d'actuació per a la finca pública Galatzó, en el marc del Pla d'Ús i Gestió establert pel Pla Director de la Finca Pública Galatzó per al període de 2020 – 2024.

L'objectiu és posicionar a la Finca de Galatzó com un model de bones pràctiques que permeti garantir la seva conservació i manteniment com una possessió tradicional de muntanya, així com assegurar el gaudiment públic compatibilitzant els usos (agroramader, forestal, socioeducatiu, turístic, esportiu, oci i temps lliure) juntament amb la prioritat de protecció i conservació del medi natural, paisatgístic i patrimonial de la finca.

La gestió i ús de la finca pública ha de potenciar el caràcter de possessió tradicional de muntanya de la Serra Tramuntana, contribuint als objectius de la declaració de Patrimoni de la Humanitat de la Serra Tramuntana per la UNESCO. Per a això s'ha de continuar l'esforç per mantenir el paisatge excepcional que s'ha creat, gràcies a que durant segles s'han conjugat unes condicions físiques singulars amb la implantació d'usos sostenibles amb el territori i el medi ambient.

Els objectius específics que es persegueixen són:

1. Establir un model de gestió agropecuari i forestal que permeti una explotació sostenible de la possessió, mantenint, conservant i incrementant el paisatge tradicional i la biodiversitat local, contribuint així a mantenir la Declaració de Patrimoni de la Humanitat de la Serra de Tramuntana.
2. Fomentar el caràcter públic de la finca com a espai privilegiat per al gaudiment de l'oci i el temps lliure, a través d'activitats socioeducatives, culturals i fisicodeportives, afavorint un turisme rural sostenible de qualitat.
3. Crear un centre de formació de referència en temes de medi ambient, oci i temps lliure, agricultura, viverisme, forestal, cultural i de tradicions.

2. LÍNIES ESTRATÈGIQUES D'ACTUACIÓ

2.1 EIX ESTRATÈGIC 1: Conservació, manteniment i explotació de la finca

Aquest eix estratègic està relacionat amb el primer objectiu específic i té com a fi conservar la finca Galatzó com una Possessió de muntanya, afavorint un sistema integral de producció agropecuària i forestal sostenible que integri la conservació de l'entorn rural, cultural i el respecte al medi ambient, mitjançant el foment de les activitats tradicionals.

Mantenir la raó de ser d'una finca agrícola de muntanya, com és la Finca Galatzó, a través d'una explotació agropecuària i forestal adequada, permetrà la conservació de les infraestructures bàsiques i l'entorn, qüestions fonamentals per a facilitar l'ús i gaudiment de la finca per part de la ciutadania de Calvià, els seus visitants i turistes.

El Pla Director de la Finca Pública Galatzó especifica que s'ha de realitzar l'explotació sobre la base de criteris d'agricultura ecològica establerts en el reglament CEE 889/2008, respectant els elements i infraestructures existents en la finca i emprant races autòctones mallorquines per a afavorir la seva conservació i mantenir les varietats locals.

Garantir el manteniment de l'explotació agrícola, ramadera i forestal de la finca és la base fonamental que dona sentit a la finca pública per la seva contribució a la conservació del territori, el paisatge i el medi, així com servir de marc per a la resta d'activitats i/o programes complementaris que pugui acollir la finca.

La vegetació de la finca constitueix un ecosistema de gran valor ambiental, sent necessària la realització de tractaments silvícoles sobre les masses forestals de la finca per a garantir la seva regeneració i millora. En aquesta línia, també és necessari l'establiment de mesures pertinents en matèria de prevenció i extinció d'incendis forestals.

A més, es requereix l'establiment d'un pla urgent de rehabilitació, manteniment i conservació de la finca, perquè es puguin donar les activitats i treballs projectats. S'ha de vetllar pel manteniment, consolidació, millora i recuperació dels diferents espais, tant de patrimoni cultural com natural, amb actuacions destinades al manteniment i la posada en valor del seu gran valor natural, paisatgístic i històric.

És necessària la rehabilitació i manteniment bàsic de les cases i dels seus voltants (edificacions

annexes, jardins, gestions hídriques i de residus, etc.), definir els usos de les edificacions existents i garantir un estat adequat i de seguretat en les visites, dels itineraris i àrees recreatives.

Línies d'actuació / programes forestals

1. Projecte d'ordenació de les masses forestals de la finca, per a determinar les actuacions anuals a realitzar.
2. Pla de prevenció d'incendis forestals (manteniment faixes tallafocs, neteges forestals, utilització del bestiar en la prevenció d'incendis i neteja forestal, etc.).

Línies d'actuació / programes agropecuaris

1. Programa de recuperació i manteniment de l'agricultura de secà.
2. Programa de maneig extensiu del bestiar oví i boví.
3. Recuperació i manteniment de les zones agrícoles d'olivar de muntanya.
4. Posada en valor, manteniment i recuperació dels fruiters (tarongers) en regadiu.
5. Pla de control i selecció de la cabra assilvestrada.
6. Apicultura.

Línies d'actuació / programes rehabilitació, manteniment i conservació

1. Programa de millora i manteniment d'instal·lacions, equipaments i infraestructures d'ús públic (camins, itineraris, àrees recreatives, senyalització, séquia, etc.).
2. Programa de manteniment i conservació del patrimoni arquitectònic, edificis i instal·lacions.
3. Protecció i foment dels recursos patrimonials.
4. Programa de vigilància, seguretat i control.
5. Difondre i informar sobre les activitats admeses, autoritzables i prohibides en la finca, segons criteris i especificacions del Pla Director.
6. Adaptació a la normativa actual de les activitats complementàries dutes a terme en la finca.
7. Tramitació d'una ordenança municipal del Pla d'Usos de la finca.
8. Regular i establir un criteri per al Vedat de Caça existent en la Finca Pública de Galatzó.

Normativa

- Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears.
- Decret 14/2011 d'Intervencions arqueològiques i paleontològiques de les Illes Balears.
- Normativa del Pla General d'Ordenació Urbana de l'Ajuntament de Calvià.
- Llei 3/2019, de 31 de gener, Agrària dels Illes Balears.

- Reglament CEE 834/2007 d'agricultura ecològica.
- Declaració com a Patrimoni de la Humanitat del Paisatge Cultural de la Serra Tramuntana.
- Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals de la Serra de Tramuntana.

2.2 EIX ESTRATÈGIC 2: Fomentar l'ús públic de la finca Galatzó i el turisme rural sostenible

Aquest eix té com a principal finalitat fomentar el caràcter públic de la finca potenciant el seu ús per a activitats d'oci i temps lliure, educació ambiental, activitats culturals i física esportives, amb l'objectiu de crear un espai públic participatiu per al gaudiment de la ciutadania i afavorir un turisme rural sostenible de qualitat. La promoció d'activitats d'ús públic i educació ambiental han de contribuir a un major coneixement i valoració del medi natural i el paisatge de la Serra de Tramuntana.

La gestió de l'ús públic de la finca de Galatzó ha de garantir la finalitat d'acostar als visitants als seus valors naturals, culturals i etnològics i els de la Serra de Tramuntana, d'una forma ordenada i segura, garantint la conservació i la difusió per mitjà de la informació, l'educació ambiental i la interpretació cultural.

Es persegueix donar a conèixer el significat de les antigues Possessions de muntanya de la Serra de Tramuntana, educar i promoure valors mediambientals i tradicionals i fomentar el coneixement i respecte pel patrimoni agrari, històric, cultural i paisatgístic. Així mateix donar a conèixer el context de la Finca Galatzó com a part de la Serra de Tramuntana declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

Línies d'actuació / programes

1. Centre d'informació del visitant de la Finca Galatzó.
2. Centre d'interpretació de la Serra de Tramuntana.
3. Programa d'educació i interpretació ambiental: establiment d'activitats i jornades periòdiques d'educació ambiental, d'oci i d'interpretació del patrimoni natural i cultural, que promoguin el coneixement de la cultura relacionada amb el món rural de les Possessions en general i amb la Finca Galatzó en particular i les activitats tradicionals que en ella es realitzaven i realitzen.
4. Participació i voluntariat: foment de col·laboracions amb entitats, associacions i persones per al desenvolupament d'activitats vinculades amb els objectius de la finca pública.
5. Comunicació i divulgació: Disseny i implementació d'una pàgina web d'informació de la finca Galatzó, creació de material de difusió del patrimoni natural, cultural i patrimonial.
6. Implementació de la Finca Pública Galatzó com un producte turístic de qualitat.

2.3 EIX ESTRATÈGIC 3: CENTRE DE FORMACIÓ I OCUPACIÓ

L'objectiu d'aquest eix és arribar a acreditar la finca Galatzó com un centre de formació de referència en temes de medi ambient, oci i temps lliure, agricultura, viverisme, forestal, cultural i de tradicions. El context actual i les prospeccions futures condicionen que aquest centre assumeixi el repte de liderar la innovació de la formació-ocupació que haurà de plantejar-se per a abordar els reptes de canvi climàtic i transició ecològica a nivell local.

Per això és estratègic potenciar les possibilitats de la finca Galatzó per al desenvolupament de tallers de formació i ocupació que d'una banda permeti dotar de qualificació a les persones participants i facilitar l'ocupació de persones pertanyents a col·lectius amb dificultats d'inserció social, i d'altra banda, es converteixi en un centre d'innovació i recerca sobre les qüestions relacionades amb el desenvolupament sostenible, el canvi climàtic, la transició energètica i el turisme sostenible.

En aquest aspecte és primordial la col·laboració de l'Institut de Formació i Ocupació de Calvià (IFOC) que ve participant activament en les tasques de rehabilitació arquitectònica, etnogràfica i forestal de la Finca, a partir de tallers ocupacionals realitzats en Galatzó i desenvolupats en col·laboració amb la Conselleria de Treball, en concret amb el Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB).

Línies d'actuació / programes

1. Adaptació de les instal·lacions i pla per a l'acreditació de la finca Galatzó com a escola pública de formació-ocupació.
2. Programa formació-ocupació: consolidar i ampliar l'oferta de tallers i cursos de formació-ocupació, mitjançant la llicència d'activitats i l'acreditació d'aules i espais necessaris requerits pels diferents programes de formació.
3. Programa de jornades de formació: promoció de tallers formatius per al públic en general de caràcter ambiental, agrícola, ramader, etc., que contribueixi a la promoció dels valors mediambientals i tradicionals i fomentin el coneixement i respecte pel patrimoni històric, cultural i paisatgístic.
4. Programes socials: col·laboració amb entitats per a l'establiment de projectes de formació i ocupació en la finca de Galatzó, com és el cas de AMADIP.
5. Establir convenis amb Centres de Formació Professional Agraris, laboratoris d'innovació i centres de referència en el canvi climàtic i la transició ecològica.

3. PROPOSTES DE GESTIÓ

3.1 Context de la Finca Pública Galatzó

La gestió agropecuària-forestal de la finca pública de Galatzó pot realitzar-se seguint diferents models, en els quals s'ha de tenir en compte almenys les següents qüestions:

- L'explotació agrícola de Galatzó està constituïda per unes 40 hectàrees de superfície agrària útil, distribuïdes en diferents usos i zones (Figura 1).
 - (1) zona de fruits secs (ametllers i garrovers) amb pastura associada a l'arbratge.
 - (2) zones de pastura per al cultiu de cereals i lleguminoses.
 - (3) zones d'olivar de muntanya (Es Tramuntanal), algunes d'elles encara per recuperar, i;
 - (4) marges per a l'explotació de fruiters en regadiu (tarongers majorment)

Figura 1.- Distribució de les tipologies de cultiu a la finca pública de Galatzó.

- Per al manteniment d'aquesta diversitat d'usos es requereix de persones amb experiència en la gestió de cultius tant de secà com de regadiu i el maneig d'explotacions ramaderes.
- Per a la correcta gestió d'una explotació agrícola tradicional, i en ecològic, és recomanable l'ús de la ramaderia extensiva, ja que aquesta manté la fertilitat de la terra, i controla la vegetació adventícia, a més del rebrot dels baixos de les oliveres. Per a això és indispensable una correcta gestió de les pastures, dels temps i les zones de pasturatge, i del manteniment dels tancats. L'explotació ramadera pot anar associada a la conservació de les races autòctones de l'illa (ase balear, ovella rotja i mallorquina, vaca mallorquina, etc.) En les zones sense presència de bestiar, existeix la possibilitat de mantenir la fertilitat a partir de l'abonament en verd (desbrossament de cereal amb lleguminoses), o l'ús d'adobs naturals.
- La gestió de l'olivar és laboriosa i poc rendible, però de gran importància paisaística i patrimonial (olivars centenaris).
- La plantació, gestió i manteniment dels marges dels molins d'aigua, requereix de molta feina en el cas de voler plantar més fruiters (sobretot tarongers) en regadiu. Entre les tasques a desenvolupar està el llaurat, abonament, poda, tractaments fitosanitaris, goteig, recollida de fruits i manteniment dels tancats. La gestió de la zona dels marges es pot incloure en la gestió de l'agricultor/empresa a través de contracte o es poden gestionar a través de convenis amb diferents entitats (AMADIP, IFOC, pràctiques FP, etc.) però això hauria de ser sempre dirigit i coordinat per un tècnic municipal que supervisi i realitzi la planificació i el seguiment de les tasques necessàries en aquesta zona dels marges.
- La recomanació de l'IBANAT per a la gestió de les finques públiques, és que el titular de l'explotació agrícola de la Finca Pública Galatzó, ha de ser l'Ajuntament de Calvià, independentment del tipus de gestió que es decideixi.
- Independentment del model de gestió (personal municipal, contractació externa, contractació d'un pages o entitat) es requereix d'una partida pressupostària per al manteniment dels tancats, compra d'arbres, adobs, llavors, reparació de maquinària, etc.
- Per a la correcta gestió agrícola de la finca és indispensable posar solució al problema de la cabra assilvestrada. L'abandonament de la ramaderia extensiva a la finca i el pobre manteniment dels tancats, afavoreix la seva expansió, impeding el correcte desenvolupament dels arbres, i de les pastures. S'hauria de limitar la presència de la cabra assilvestrada a les zones de muntanya, i controlar el seu nombre i puresa, descartant seguint protocols de benestar animal.
- Existeixen nombroses zones agrícoles de la finca actualment abandonades, que hi hauria que anar recuperant, com les existents en Es Tramuntanal, Sa Vinya i Ses Planes. Una

vegada recuperades aquestes zones es requereix la presència de bestiar equí o boví, i/o d'actuacions de desbrossament i llaurat, per a evitar el rebrot i la nova colonització.

- Existeix la possibilitat d'establir aliances amb fundacions i associacions (com AMADIP i/o la Associació de Ramaders i Pagesos de Calvià, Fundació Deixalles, APAEMA...) per a l'explotació d'una part de la superfície agrària o d'una mena de cultiu i/o bestiar, per a desenvolupar certes tasques agrícoles, per a assessorament o per a treure els productes derivats de l'explotació.

3.2. Obres i projectes

3.2.1. Obres en execució

- Restauració del sistema hidràulic
- Restauració dels molins de Galatzó

3.2.2. Obres pendent d'inici

- Restauració de les porqueres – Refugi Previst inici abans de cap d'any

3.2.3. Obres urgents a curt termini – Inici execució primer semestre de 2020

- Reforma integral de les Cases de Galatzó

És necessari realitzar una anàlisi detallada de patologies per a establir el nivell de mal de les cases i posteriorment poder redactar un projecte de reformes.

- Restauració de la vaqueria

Falta finalitzar la redacció del projecte d'obra i conducta a la licitació. Previsió per a licitar en el primer semestre de l'any 2020.

- Restauració de la font i canaleta en el seu tram inicial

Redacció projecte d'obra i gestions per a aclarir i gestionar la situació amb la finca en la qual està situada la font (Finca Ratxo)

- Construcció d'un hivernacle i habilitació de taller

3.3.4. Obres prioritàries – Inici execució segon semestre de 2020

- Reconstrucció muro paret del “safareig”
- Projecte presentat a convocatòria subvencions
- Recuperació agrícola de la font de Sa Cometa

Projecte presentat a convocatòria subvencions.

- Realització d'una franja aclarida en el límit sud de la Finca Galatzó
Projecte presentat a convocatòria de subvencions.
- Redacció del projecte de Reforma integral de les Cases de Galatzó
Una vegada realitzat l'anàlisi detallada de patologies redacció del projecte i anàlisi de fonts de finançament.

3.2.5. Obres previstes a mitjà termini – Primer semestre 2021

- Adequació Caseta Tramuntana
Redactar projecte d'obra i cerca de finançament (subvencions i/o pressupost)
- Reforma i rehabilitació Caseta Sa Pedrera
Redactar projecte d'obra i cerca de finançament (subvencions i/o pressupost)
- Rehabilitació Caseta Roter Sa Vinya
Redactar projecte d'obra i cerca de finançament (subvencions i/o pressupost)
- Actuacions elements etnològics
Redactar projecte d'obra i cerca de finançament (subvencions i/o pressupost)
- Recuperació de terrasses de pedra seca per a cultiu i recuperació d'olivars
- Redactar projecte d'obra i cerca de finançament (subvencions i/o pressupost)

3.3. Model de gestió agropecuari-forestal de la finca Galatzó

Des del moment de la compra per part de l'Ajuntament fins ara, la finca s'ha gestionat en diverses modalitats tal com es detalla en el primer volum del Pla Director de la Finca Pública Galatzó.

Actualment, tenint en compte la prioritat que la finca s'exploti com una finca tradicional de muntanya de la Serra de Tramuntana, i així també poder desenvolupar les altres dues línies estratègiques que depenen d'aquesta gestió principal; 1) fomentar el caràcter públic de la finca com a espai privilegiat per al gaudiment de l'oci i el temps lliure i; 2) la creació d'un centre de formació de referència. Es proposa per a la seva gestió una aliança públic-privada que compleixi amb l'objectiu principal d'establir un model de gestió agropecuari i forestal que permeti una explotació sostenible de la possessió.

La gestió de la finca és un desafiament de certa complexitat perquè el municipi l'abordi només amb recursos propis.

Avui en dia les aliances públic-privades (APP) són universalment reconegudes i responen a la crida de l'agenda política per al desenvolupament sostenible, que es reflecteix en l'Acord de París, els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el Manat del G20.

La comunitat global ha unit esforços per a potenciar a nivell local l'Agenda 2030 i els ODS i tant el sector privat com les fundacions i entitats sense finalitats de lucre formen part de les APP amb l'objectiu d'impulsar el desenvolupament sostenible, millorar la gestió i fomentar infraestructures i iniciatives sostenibles.

Les APP permeten que cada part contribueixi amb recursos, coneixement, recursos humans i especialització tècnica a una activitat conjunta, en aquest cas la gestió integral de la Finca Pública Galatzó. L'objectiu és realitzar una gestió sostenible, responsable a nivell mediambiental, social i cultural, contribuint a millorar amb una cosa tangible i un esforç compartit la Finca pública Galatzó, com un model de bones pràctiques que permeti garantir la conservació del medi natural, paisatge i patrimoni mantenint-la com una possessió tradicional de muntanya i garantint el seu gaudiment públic.

Les aliances públic-privades per al desenvolupament es constitueixen com un model col·laboratiu de gestió, on la col·laboració dels seus membres és estreta, basada en un treball directe i

coordinat. En algunes ocasions aquestes aliances tenen un caràcter temporal i són creades entorn d'un projecte o programa concret, en unes altres es converteix en una modalitat de gestió a llarg termini. Els objectius de les aliances poden ser variats, com la gestió d'iniciatives innovadores per al desenvolupament local, l'emprenedoria productiva, la generació de valor econòmic, social i cultural, així com la creació d'ocupació o inserció laboral de col·lectius amb dificultats d'accés.

Donar oportunitats d'aprenentatge, formació i ocupacionals a la població a nivell local pot suposar comptar amb persones treballadores qualificades i adaptades a les necessitats de gestió de la finca, i definir una nova manera d'operar per a aconseguir una gran transformació tant en la gestió integral de la finca, com una transformació social amb una visió a llarg termini.

L'impuls d'aquesta mena d'aliances i la participació ciutadana a més ajuden a fomentar la custòdia del territori, per això es planteja poder treballar des de l'Ajuntament de Calvià com a propietari de la finca pública, per a aconseguir enfortir el nostre medi natural, amb la participació de tots i establir d'aquesta manera un nou sistema de gestió integral de la finca que és un actiu fonamental i decisiu per al desenvolupament del municipi en una visió a llarg termini.

A més, cal ressaltar el valor afegit que suposa la gestió de la finca des d'una APP com a model per a aconseguir la integració laboral de persones en situació de vulnerabilitat, podent proveir de formació i desenvolupant capacitats específiques perquè es puguin desenvolupar en el futur com a treballadores i professionals amb un nivell d'habilitats i coneixements adaptats a la realitat local.

4. RESUM EIXOS ESTRATÈGICS

Eixos estratègics		Línies d'actuació /programes
1	CONSERVACIÓ, MANTENIMENT I EXPLOTACIÓ DE LA FINCA	1. Programa d'ordenació de les masses forestals i prevenció d'incendis forestals 2. Programa de gestió agrícola de l'agricultura de secà i el ramat oví/boví 3. Recuperació i manteniment de les zones d'olivar de muntanya 4. Posada en valor, manteniment i recuperació dels fruiters (tarongers) en regadiu 5. Pla de control i selecció de la cabra assilvestrada i regular i establir un criteri per el vedat de caça 6. Apicultura. 7. Programa de millora i manteniment de les instal·lacions, equipaments i infraestructures 8. Programa de manteniment, foment i conservació del patrimoni 9. Programa de vigilància, seguretat i control 10. Tramitació d'una Ordenança Municipal del Pla d'usos de la Finca
2	FOMENTAR L'ÚS PÚBLIC DE LA FINCA GALATZÓ I EL TURISME RURAL SOSTENIBLE	1. Centre d'interpretació de la Serra de Tramuntana 2. Centre d'informació del visitant de la Finca Galatzó 3. Programa d'educació i interpretació ambiental 4. Participació i voluntariat 5. Comunicació i divulgació 6. Implementació de la Finca Pública de Galatzó com un producte turístic de qualitat
3	CENTRE DE FORMACIÓ-OCUPACIÓ	1. Adaptació Finca Galatzó com a escola pública de formació-ocupació 2. Desenvolupar programa formació-ocupació 3. Programa de jornades i tallers de formació 4. Establir programes socials 5. Establir convenis amb Centres de Formació Professional Agraris